

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1940.

Första kammaren.

Nr 23.

Lördagen den 20 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Westman* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 209, angående anslag å tilläggsstat II till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 210, angående anslag å tilläggsstat II till viss lagring av jordbruksprodukter m. m.; och

nr 213, med förslag till lag angående förordnande om anstånd med betalning av gäld m. m. (moratorielag).

Herr statsrådet *Möller* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 201, angående dispositionsrätten till vissa anslag å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m.;

nr 207, med förslag till förordning om grunderna för avlöning av viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet;

nr 208, angående vissa anslag under riksstatens fjärde huvudtitel m. m. för budgetåret 1940/41;

nr 212, angående ytterligare bidrag till föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina för upprätthållande av verksamheten vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall;

nr 215, med hemställan om riksdagens samtycke till utfärdande av förordnande jämlikt 1 § lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt; samt

nr 216, angående anslag till statens arbetsmarknadskommision m. m.

Herr statsrådet *Bagge* avlämnade Kungl. Maj:t proposition nr 211, angående åtgärder till skydd för prästgårdarnas byggnadskultur.

Justerades protokollen för den 13 och den 16 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1940/41 under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet; och

nr 168, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående förskottsstat för försvarsväsendet m. m.

Anmäldes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 160, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 169, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantbruksattachéerna;

nr 170, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till beredskapskurser i mjölkning m. m.;

nr 171, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående stödjande av odlingen av vissa kulturväxter m. m.;

nr 172, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för statens hingstdepåers och stuteris räkning av avelshingstar av nordsvensk ras; samt

nr 173, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöningsförmåner till sekreterare hos hushållningssällskap samt jordbruks- och mejerikonsumenter under tjänstledighet för militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 203, angående avyttrande av vissa kronan tillhörande markområden; och

nr 204, angående anslag till särskild ersättning för debitering av värnsskatt.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 205, med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 206, angående anvisande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 av vissa ytterligare anslagsmedel.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner blevo propositionerna nr 201 och 207—212 på begäran bordlagda, varemot de övriga nu hänvisades, nr 213 och 215 till behandling av lagutskott samt nr 216 till statsutskottet.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 198, av herrar *Wagnsson* och *Norman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlönings- och statsbidragsbestämmelser i anledning av undervisningens inställande till följd av bränslebrist m. m.; samt

nr 199, av herr *Mannerskantz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om värnsskatt för budgetåret 1940/41.

Interpellation ang. lappfrågan. Herr **Lindhagen** erhöi på begäran ordet och anförde: Herr talman! Jag skall be att få framställa följande interpellation.

År 1930 beslöt riksdagen på mitt förslag hos Kungl. Maj:t äska ett övervägande av nya bestämmelser i lapplagstiftningen, framkallade på grund av gamla önskemål och nya förhållanden. Regeringen tillsatte en kommitté med uppdrag åt länsstyrelsen i Norrbotten att organisera den, varefter länsstyrelserna i Västerbottens och Jämtlands län skulle höras och avgiva utlåtanden över kommitterades förslag.

På min hemstället hade riksdagen år 1920 äskat hos regeringen, att representanter för lapparna måtte insättas i en då tillsatt lappkommitté. Förslaget bifölls av riksdagen och efterkoms av regeringen. I anledning av 1930 års

Interpellation ang. lappfrågan. (Forts.)

kommitté och oaktat lapparna genom personlig uppvaktning hos regeringen i deputation med hemställan bl. a. att 1920 års riksdagskrivelse måtte även i detta fall lända till efterrättelse, fästes emellertid därtill ej något avseende.

År 1935 avgavs från Norrbotten ett slutligt betänkande, som remitterades till samtliga tre länsstyrelser för yttrande.

Med anledning därav hemställde jag år 1937 i motionerna I:193 och 194, utom åtskilligt annat, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära organiserandet och anslag ur tillgängliga medel för en särskild lappriksdag, gemensamt för lapparna i de tre länen att yttra sig å lapparnas vägnar över kommittéföreläggandet jämte länsstyrelsernas utlåtanden ävensom bereda lappmötet tillfälle att ytterligare besluta och petitionera i frågor, som ekonomiskt, administrativt och kulturellt lågo dem om hjärtat. Denna hemställan bifölls av riksdagen. Lappriksdagen kom till stånd på hösten samma år i Arvidsjaur. Den var talrikt besökt. Lapparna mötte denna hänsyn till dem med det största allvar och tacknämlichkeit. Det uppvaktades även av landshövdingarna i de två nordligaste länen samt statsrådet Bramstorp m. fl. högre befattningshavare. Även lapparnas riksdagsman och motionär kom givetvis tillstädes.

Denna lappriksdag, ett isolerat, begåvat och av vanskligheter härdat minoritetsfolks möte blev en upplevelse. Mötet erhöll statsbidrag för att trycka sina förhandlingar, innehållande rikliga diskussioner och uppslag från mötets sida.

Det utlovades i Stockholm att såvitt möjligt proposition till riksdagen skulle komma 1938. Lapparnas förhoppningar infriades dock icke, men 1939 trodde vederbörande att saken borde vara klar. Så skedde dock ej. Lapparna tröstades med, att proposition med visshet skulle vara att motse riksdagen 1940. Ännu har ingenting avhörtts, och det svarades mig vid denna riksdags början, att det svårligen kunde medhinnas. Vi svenskar ha svårt att förstå, hurusom ett minoritetsfolk av annan ras och kämpande för sitt uppehälle under de svåraste naturförhållanden även kan ha brådskande angelägenheter. Förhoppningar, tända redan 1930, vänta förgäves.

Å lapparnas vägnar tillåter jag mig därför hemställa om kammarens tillstånd att få till jordbruksministern framställa följande spörsmål:

1. Varför har lapparnas väntan på riksdagsproposition i anledning av 1935 års lappkommittés betänkande och 1937 års lappriksdag i Arvidsjaur blivit så fördröjd, ehuru frågan ostridigt rörde även särdeles brådskande förhållanden?

2. Om ej med anlitan av skyndsamhet en sådan proposition är att motse denna riksdag, kan en proposition dock vara att med visshet förutse nästa riksdag och i så god tid, att lapparna få tillfälle orientera sig över förslagen och inkomma med påminnelser, innan riksdagens avgörande faller?

3. Lapparna böra väl givetvis vara förvissade att *då* samtliga deras petita i ekonomiska, administrativa och kulturella avseenden bli behörigen prövade och tillgodosedda?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 12, i anledning av väckta motioner angående stads rätt att utträda ur landsting;

statsutskottets memorial och utlåtanden:

nr 100, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslag och bidrag till vägunderhållet på landet;

nr 101, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 av anslag till anordnande av skyddsrum vid vissa lots- och fyrplatser;

nr 102, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgning av Svea trängkärs kasernområde;

nr 103, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående slutande av avtal mellan kronan och Karlskrona stad om reglering av vissa tvistiga mellanhavanden;

nr 104, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronan tillhöriga markområden;

nr 105, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bidrag till enskilda järnvägar för anordnande av vissa skyddsrum;

nr 107, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsverkets övertagande av staden Eksjö's förpliktelser beträffande innehavare av vissa befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätten i staden komma att indragas;

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Häradsrätterna: Avlöningar, m. m., jämte en i ämnet väckt motion;

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anvisande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 av anslag till kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket till förvärv av mark vid Hårsfjärden;

nr 110, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till manskapsavlöningsreglemente m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 111, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående hyresbidrag och provisorisk avlöningsförstärkning under budgetåret 1939/40 till flaggkorporaler i flottans reserv vid militär tjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap eller partiell mobilisering m. m. jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens utrymningskommission m. m.;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till viss ändring i gällande tulltaxa m. m.;

nr 19, i anledning av väckt motion angående tryggande av den enskilda restaurangrörelsens fortsatta bestånd; samt

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 17 juni 1938 (nr 370) om särskild skatt å förmögenhet;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 24, i anledning av framställning från fullmäktige i riksbanken rörande tillämpning av bankoreglementet;

nr 25, i anledning av väckta motioner om anslag till åldersstöd åt privat-sköterskor; samt

nr 26, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om årligt understöd åt en städerska vid riksdagshuset Anna Lovisa Johansson, född Jakobsson;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.; samt

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 kap. 6 § och 4 kap. 7 § giftermålsbalken;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 20, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående förordning om ändrad lydelse av 23 § 2 mom. och 34 § 1 mom. vägtrafikstadgan den 23 oktober 1936 (nr 562), dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 21, i anledning av väckt motion angående begränsning av hastigheten för motorfordon;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående det statsunderstödda bekämpandet av tuberkulos hos nötkreatur jämte i ämnet väckta motioner;

nr 27, i anledning av väckt motion angående utredning om ytterligare bekämpande av nötkreaturstuberkulosen m. m.;

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lindring i villkoren för kraftleverans från Hjälltorps ström i Fritsla socken av Älvsborgs län;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter;

nr 30, i anledning av väckta motioner om åtgärder för höjande av stödjordbrukens avkastning och för anpassning av deras livsmedelsproduktion efter tidsförhållandena;

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.;

nr 32, i anledning av väckta motioner angående omläggning av statens upphandling av fisk; samt

nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till egna-hemsverksamheten för budgetåret 1940/41 m. m. jämte i dessa ämnen väckta motioner; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 4, i anledning av väckt motion om vidtagande av skyndsamma åtgärder i syfte att underlätta för vanföra personer att vinna arbetsanställning; samt

nr 5, i anledning av väckt motion om utredning rörande de praktiska åtgärder, som äro ägnade att i framtiden tillgodogöra samhället och det produktiva livet de partiellt arbetsföras arbetskraft.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.20 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 23 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Justerades protokollet för den 17 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1940/41 under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till folkhushållningsdepartementet;

nr 161, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av skyddsrum m. m. vid beskicknings- och konsulatfastigheter;

nr 162, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anvisande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 av anslag till anskaffning och förnyelse av flygmateriel;

nr 163, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående anvisande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 av anslag till kapitalinvesteringar i fonden för förlag till statsverket till anordnande av flygplats å Ostkusten, m. m.;

nr 164, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten;

nr 165, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av andra huvudtitelns anslag till extra utgifter;

nr 166, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån av statsmedel åt stiftelsen Godtemplarordens vårdhem för alholister för utförande av byggnadsarbeten m. m. vid erkända alkoholistanstalten Dagöholm;

nr 167, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av vissa anslag till det civila luftskyddet;

nr 174, angående regleringen för budgetåret 1940/41 av utgifterna under riksstatens *tolfte* huvudtitel, i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten;

nr 175, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stipendier åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet m. m.;

nr 176, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering i statens lånefond för universitetsstudier m. m.;

nr 177, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag till statens sockernämnd;

nr 179, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1940/41 m. m.;

nr 180, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till elektrifiering av banan Långsele—Boden m. m.;

nr 181, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till alarmanordningar vid telegrafverket m. m.;

nr 182, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bidrag till reservkraftanordningar å Gotland;

nr 183, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för statens järnvägars räkning av godsvagnar; samt

nr 184, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om statsgaranti för aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolets pensionskassor.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 158, i anledning av väckta motioner om utredning rörande höjd pensionsålder för statsanställda m. fl.;

nr 185, i anledning av framställningar angående pensioner eller understöd åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;

nr 186, i anledning av framställningar rörande understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; samt

nr 187, i anledning av framställningar angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom eller kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 201, angående dispositionsrätten till vissa anslag å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m.;

nr 207, med förslag till förordning om grunderna för avlöning av viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet; och

nr 208, angående vissa anslag under riksstatens fjärde huvudtitel m. m. för budgetåret 1940/41.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 209, angående anslag å tilläggsstat II till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område; och

nr 210, angående anslag å tilläggsstat II till viss lagring av jordbruksprodukter m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 211, angående åtgärder till skydd för prästgårdarnas byggnadskultur.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 212, angående ytterligare bidrag till föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina för upprätthållande av verksamheten vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herrar *Wagnsson* och *Norman* väckta motionen, nr 198, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlönings- och statsbidragsbestämmelser i anledning av undervisningens inställande till följd av bränslebrist m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herr *Manner-skantz* m. fl. väckta motionen, nr 199, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om värnskatt för budgetåret 1940/41.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtande nr 12, statsutskottets memorial och utlåtanden nr 100—105 och 107—112, bevillningsutskottets betänkanden nr 18—20, bankouts-kottets utlåtanden nr 24—26, första lagutskottets utlåtanden nr 26 och 27, andra lagutskottets utlåtanden nr 20 och 21, jordbruksutskottets utlåtanden nr 26—33 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden nr 4 och 5.

Anmälades och bordlades

första lagutskottets utlåtande nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förordnande om anstånd med betalning av gäld m. m. (moratorielag); och

andra lagutskottets utlåtande nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med hemställan om riksdagens samtycke till utfärdande av förordnande jämlikt 1 § lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplik.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.12 e. m.

In fidem

G. H. Berggren.